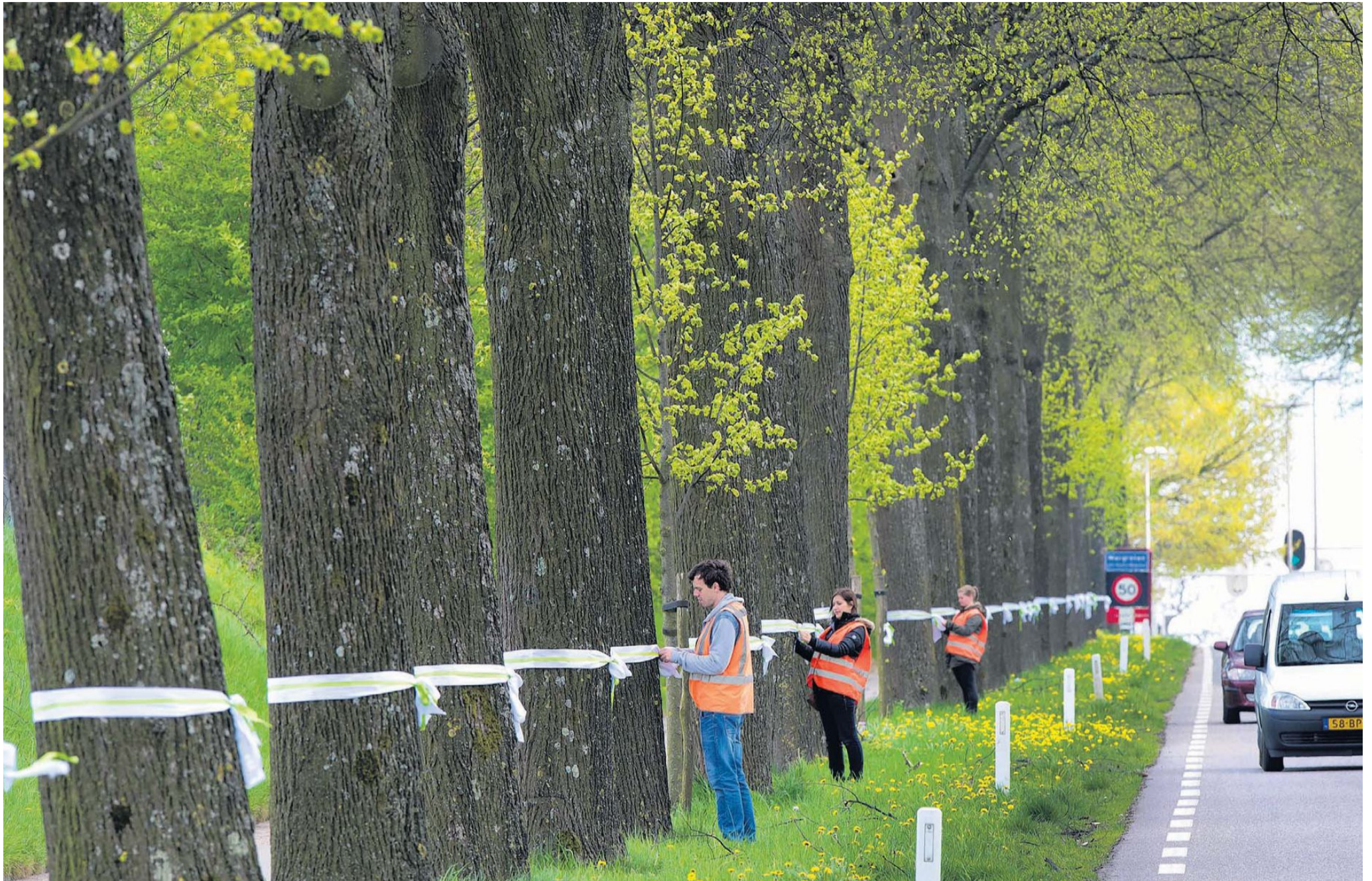

REMEMBRANCE ROAD 'Monumenten verliezen de macht om de toeschouwer daadwerkelijk te prikkelen'

Satijnen linten aan de Remembrance Road richting Margraten herinneren passanten aan het offer dat 75 jaar geleden is gebracht voor onze vrijheid.

foto Marcel van Hoorn

Een satijnen groet van de dood

Remembrance Road, een project van Noorbeekenaar Jonathan Wanders, streelt de zintuigen bij Margraten. „Ik wil met dit project bewustwording creëren.”

door **Stefan Gillissen**

De Rijksweg richting Margraten baadt in de zon. Meer dan 8000 marmen kruisen van de Amerikaanse begraafplaats reflecteren het licht richting de hemel. Ze vormen een baken in de verte, zijn een stralend eerbetoon aan gevallen soldaten. Aan de Rijksweg is het een drukte van belang. Cliënten van het Margratense zorgbureau Talent binden satijnen linten om 386 bomen. Het zijn werkzaamheden voor de Remembrance Road, een tijdelijk kunstproject van Noorbeekenaar Jonathan Wanders. Dit herdenkingsjaar overlappen de nodige evenementen elkaar behoor-

lijk. Je kunt je afvragen of de extra aandacht voor de begraafplaats nodig is. Absoluut, luidt het antwoord van Wanders. Het bestaan van monumenten en rituelen is in zijn ogen niet genoeg om bewust stil te staan bij het verleden. „De Oostenrijkse schrijver Robert Musil stelde dat ‘monumenten gebouwd worden om de tand des tijds te doorstaan. Daardoor verliezen ze de macht om de toeschouwer daadwerkelijk te prikkelen.’ Een monument wordt snel overbeneden en trekt niet langer de aan-

dacht. Het wordt iets waar je omheen fietst of loopt, onderweg naar je werk of school. Daardoor dreigen ook rituelen, zoals de twee minuten stilte op 4 mei, een kwestie van afvinken te worden. Een kwestie van vorm, niet meer van inhoud.” Het project is grensoverschrijdend. Ook bij de begraafplaats Henri-Chapelle worden linten geknoopt. En niet zonder reden. Op de Belgische begraafplaats liggen bijna 8000 mannen, onder meer gesneuvelden van het 1e Amerikaanse Leger. Fei-

telijk zijn dat de jongens die vielen bij de bevrijding van Zuid-Limburg. Mensen moet je blijven prikkelen om de geschiedenis in leven te houden, stelt Wanders. Remembrance Road doet dat volgens de Noorbeekenaar op een subtiel wijze. „Ik wil bewustwording creëren op een poëtische en ingetogen manier.” De witte en groene satijnlinten staan symbool voor de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. „Als ik ernaar kijk, zie ik soldaten langs

de weg, strak in de houding. Ze salueren en begeleiden bezoekers naar de begraafplaatsen.” Vier gevallen soldaten zijn meer dan levensgroot geportretteerd langs de route. Daarmee wordt ook het project De Gezichten van Margraten in het licht gezet. Duizenden mannen die op de Amerikaanse begraafplaats hun laatste rustplek vonden, hebben letterlijk een gezicht gekregen. Voor hun kruizen worden van 2 tot en met 5 mei foto's gezet. Honderdduizenden mensen zullen in mei het Heuvelland doorkruisen, al dan niet op weg naar herdenkingen. Bij de tocht langs Margraten zal iedereen een moment van bezinning ervaren. De satijnen linten zijn namelijk meer dan lappen stof om een boom. Ze zijn begeleiders, een streekbare herinnering aan spijkerharde tijden.

Het tijdelijke kunstproject maakt deel uit van 'Liberation Eijsden-Margraten'. Dat jubileumprogramma is in september 2014 begonnen en loopt tot en met zondag 24 mei 2015.

➔ Info op www.eijsden-margraten.nl

Begraafplaats was bijna onbereikbaar voor militairen

Het is bijna niet voor te stellen dat in oktober 1944 nog boeren werken op de akkers, onwetend dat daar hét dodenakker van Nederland komt. Het gaat niet zonder slag of stoot. Nadat de Amerikanen ruim 30 hectare grond in bruikleen hadden gekregen, begint al snel de aanleg. Probleem is dat door het langdurig slechte weer de grond verza-

digd raakt. Zwaar materieel zakt weg in de modder en een file ontstaat richting Margraten, in een tijd dat aanschuiven nog totaal onbekend is. Het 172nd Engineer Combat Battalion krijgt opdracht de begraafplaats toegankelijk te maken, omdat de aanvoer van stof-felijke resten al is begonnen. Zo'n 650 meter moet vanaf de

Rijksweg overbrugd worden naar de begraafplaats. Zo'n dertig mannen moeten de klus in een halve week klaren. Uiteindelijk zijn vierhonderd soldaten nodig die over een halve kilometer boomstammen aan elkaar knopen. Over die min of meer vaste ondergrond wordt grond gestrooid. Het werk neemt twee maanden in beslag.